

Atlantic Council

انتقام نتانیاهو را کور کرده‌است

جامعه بین‌المللی و بسیاری از اسرائیلی‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل همچنان مصمم است به هر قیمتی در قدرت بماند. برای نتانیاهو مهم نیست که تلاش‌های او برای تضعیف استقلال قوه قضائیه، تظاهرکنندگان را شبیه‌شب به خیابان‌های کشاند و ساختار نظامی را تضعیف می‌کند. برای او مهم نیست که اسرائیل تحت رهبری او در ۲۰۲۳ از اساسی‌ترین مسئولیت خود یعنی محافظت از شهروندان خود غافل شد. در پاسخ به آن حمله، نخست‌وزیر وعده «انتقام» داد و سه اولویت را مشخص کرد: نابودی حماس، به خانه آوردن گروگان‌ها و اطمینان حاصل کردن از اینکه حمله دیگری از غزه متوجه اسرائیل نخواهد شد. بسیاری از ناظران، دستیابی به این اولویت‌ها را از طریق روش‌هایی که او تاکنون برای انجام این جنگ به کار برده، تقریباً غیرممکن می‌دانند. اما اگر انتخابات اسرائیل تا «پروزی» جنگ به تعویق بیفتد، روش‌های او به تضمین طول عمر سیاسی کمک می‌کند. نتانیاهو از همان ابتدا گفت که جنگ ماه‌ها طول خواهد کشید. نزدیک به شش ماه بمباران و ویرانی مستمر در نوار غزه نتایج غیرقابل‌تصورى داشته‌است: بسیاری از آمریکایی‌ها اکنون این سوال را مطرح می‌کنند که آیا این جنگ یک نسل‌کشی نیست؟ برای بسیاری از آمریکایی‌ها و سایرین در سراسر جهان واضح است که حتی اگر ارتش اسرائیل تمامی اعضای کنونی حماس را بکشد، حداقل برخی از اعضای خانواده ۳۲ هزار فلسطینی کشته شده تمایل به کشتن سربازان اسرائیلی دارند. حس انتقامی که در درون آن ریشه دوانده ممکن است آنها را به اقدامات مسلحانه هدایت کند. برخی دیگر خواستار آزادی و استقلال هستند و معتقدند که می‌میرند اما در ذلت زندگی نخواهند کرد. بنابراین هدف اول محقق نخواهد شد. تحقق هدف دوم نتانیاهو، بازگرداندن همه گروگان‌ها به خانه نیز با تردید روبه‌رو است. سوابق نشان می‌دهد که از بیش از صد گروگانی که از دستان حماس آزاد شده‌اند، تنها دو نفر توسط ارتش اسرائیل نجات یافته‌اند. دیپلماسی و نه بمباران، راه مؤثرتری برای پایان دادن به اسارت‌آسرا و رنج خانواده‌های آنها است. چند روز پس از حمله ۷ اکتبر، جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا به اسرائیل توصیه کرد که اجازه ندهد «خشم چشمانش را کور کند» و همان «اشتباه‌هایی» را انجام دهد که ایالات متحده پس از ۱۱ سپتامبر مرتکب شد. او همچنین از هر آنچه که نتانیاهو برای بازگرداندن گروگان‌ها و تأمین امنیت کشور لازم‌بداند، حمایت «محکم» کرد. به‌رغم این توصیه‌عاقلانه، پاسخ اسرائیل به حمله حماس اغلب بر انتقام جویی و تمایل به درد زدن هنجارهای دموکراتیک و قواعد جنگ متمرکز بوده است. برای نتانیاهو مهم نیست که اسرائیل با نادیده گرفتن و ابراز بی‌احترامی، تحقیر و بی‌اعتنایی به دیدگاه‌های بزرگترین متحدش، اسرائیل را به سمت به خطر انداختن روابطش با ایالات متحده و آسیب رساندن به جایگاه اسرائیل در میان بسیاری از آمریکایی‌ها سوق داده‌است. نتانیاهو با تکرار همین رفتارها خود در قبال رؤسای جمهور قبلی ایالات متحده، به صراحت اعلام کرد که مایل است و می‌تواند رئیس‌جمهور ایالات متحده را تحقیر کند و نشانه‌هایی وجود دارد که بایدن در حال رسیدن به نقطه عصبانیت است. در یک تماس تلفنی پرتنش در روز پنجشنبه، بایدن به نتانیاهو خطاب کرد که حمایت آمریکا از اسرائیل در آینده، مشروط به تغییر مسیر اسرائیل خواهد بود. بایدن اسرائیل را به گشودن مسیرهای کمک‌رسانی بیشتر به غزه تشویق کرد. رفتار نتانیاهو در جنگ و مدیریت روابط دو جانبه آمریکا و اسرائیل به جایگاه داخلی بایدن و شهرت بین‌المللی ایالات متحده آسیب رسانده است. هر دو آسیب قابل‌بازایی هستند. کمتر از یک سال طول کشیده است تا اسرائیل از کشوری که به‌طور گسترده مورد تحسین آمریکایی‌ها قرار گرفته بود، به ایجاد ناامیدی در میان سهم‌فزاينده‌ای از جمعیت بیافزاید. این نتیجه استقبال اسرائیل از مجازات دسته‌جمعی فلسطینی‌ها، تمایل اسرائیل به استفاده از گرسنگی به‌عنوان سلاح جنگی و تمایلش برای وارد کردن تلفات وحشتناک به غیرنظامیان بی‌گناه، ساکنان غزه، روزنامه‌نگاران، کارکنان بهداشت و درمان و ارائه‌دهندگان کمک‌های بشردوستانه است. تصور چنین تجاوز بزرگی بلافاصله پس از حمله ۷ اکتبر غیرممکن بود. بسیاری وحشت کردند و به این نتیجه رسیدند که باید جایگزین روشنی برای تروریسم وجود داشته باشد تا اطمینان حاصل شود که اسرائیلی‌ها می‌توانند امنیت و صلح پایداری را که خود و فلسطینی‌ها شایسته آن هستند، داشته‌باشند.

سایه جنگ غزه

تشدید حملات اسرائیل در غزه خشم فلسطینی تبارها را

یاسمن طاهریان

خبرنگار گروه بین‌الملل

از آغاز جنگ اسرائیل در غزه، هزاران نفر از معترضان در خیابان‌های اردن به‌ویژه مقابل سفارت اسرائیل در امان، پایتخت این کشور جمع شده‌اند. تصاویری که از خشم عمومی به‌همراه شعله‌های آتش در کوچه‌ها مخابره شده، حامل پیامی از سوی جمعیتی است که از آنچه در همسایگی‌اش اتفاق می‌افتد، به خشم آمده‌اند. در حالی که تعداد معترضان در طول جنگ غزه کم و زیاد شده، عملیات نظامی اخیر اسرائیل در بیمارستان الشفاء و حمله به‌تاخیرافتاده به رفح جمعیت بالایی از اردنی‌ها را برافروخته کرده است. معترضان در خواست‌های متفاوتی دارند اما یکی از محققان اردنی که اخبار مربوط به تظاهرات را دنبال می‌کند، به‌الجزیره می‌گوید چندین درخواست اصلی وجود دارد که شامل تعلیق عادی‌سازی روابط با اسرائیل، بازنگری در روابط با آمریکا، لغو دیگر توافقات در حوزه انرژی، گاز و تجارت با اسرائیل است. اردن و اسرائیل به‌منظور عادی‌سازی روابط و برقراری صلح، پیمان «وادی عرب» را در سال ۱۹۹۴ امضا کردند. در این میان آمریکا و اردن توافقی امضا کرده‌اند که درآمد خالص سالانه یک میلیارد و ۴۵۰ میلیون دلاری پادشاهی هاشمی را تا پایان سال مالی ۲۰۲۹ در قالب کمک‌های نظامی و اقتصادی در پی خواهد داشت.

▼ جنگ غزه به اردن مربوط است

نیروهای امنیتی اردن برای مقابله با معترضان بارها از زور استفاده کرده‌اند و رهبران این اعتراضات در سراسر جامعه را که شامل سیاستمداران، روزنامه‌نگاران و مسئولین اتحادیه‌ها می‌شود، بازداشت کرده‌اند. این اقدام‌ها انتقادهای بسیاری را از سوی گروه‌های حقوق بشری به‌همراه داشته است. به گزارش مؤسسه میدل‌ایست‌آی، مقامات اردنی معترضان را سرکوب می‌کنند؛ در عین حال بر نقش حماس در شروع این اعتراضات تأکید دارند. هزاران نفر روزانه در ماه رمضان مقابل سفارت اسرائیل در امان اعتراض کرده و خواستار تعطیلی این سفارت و توقف عادی‌سازی روابط با اسرائیل در پاسخ به جنایات در غزه شده‌اند. با وجود خروج سفیر اسرائیل در ماه اکتبر از اردن و فراخوانده شدن سفیر اردن در اعتراض به جنگ اسرائیل در غزه، این سفارت هیچ مسئولیت‌دیپلماتیکی ندارد.

مقامات اردنی از حجم بالای اعتراضات در ماه رمضان که تعداد شرکت‌کنندگان آنها به‌طور میانگین بین ۶ هزار تا ۱۰ هزار نفر است، نگران شده‌اند. آنها روزنامه‌نگاران و مقامات پیشین رهبران حماس، به‌ویژه خالد مشعل را مورد حمله قرار داده و جنبش اخوان المسلمین را به تلاش برای هرج و مرج در اردن متهم می‌کنند. رئیس اداره امنیت عمومی اردن در بیانیه‌ای اعلام کرد که نیروهایش با شرکت‌کنندگان در مراسم یادبودی که ماه‌های گذشته برگزار شده با دیسپلین حداکثری رفتار کرده‌اند اما با این وجود برخی از معترضان بر «آزار و اذیت مستقیم تعدادی از افرادی که دستگیر شده بودند» اصرار می‌کنند.

مقامات اردنی تلاش کرده‌اند تا نفوذی‌ها یا با اوج را مقصر ناآرامی با معترضان بدانند. اما این اعتراضات با بخش گسترده‌ای از جامعه‌ای که هم شامل اردنی‌ها و هم فلسطینی‌ها می‌شود، همخوانی داشته است. سیمح المایتاح، وزیر اطلاعات سابق جنبش حماس در خارج از این کشور را متهم کرد که با اخوان المسلمین در اردن همکاری می‌کند تا اهداف سیاسی حماس را پیش ببرد. المایتاح در گفت‌وگو با میدل‌ایست‌آی می‌گوید: «حماس می‌خواهد پیامی برای مابفرستد که می‌تواند بر خیابان‌های اردن تأثیر بگذارد و آن را هدایت کند.» به گفته مهند میبضین، سخنگوی دولت، اردن مشکلی با معترضان ندارد اما نگران شعارهایی است که در حمایت از حماس سر داده می‌شود: «مسئولیت نیروهای امنیتی اردن حفاظت از معترضان و تضمین امنیت آنهاست اما مشکل، آن عده‌ای هستند که به امنیت ملی آسیب می‌زنند و شعارهای غیرقابل قبولی سر می‌دهند.» اخوان المسلمین در اردن این اتهامات را رد کرده است. مراد عدیله، دبیرکل جبهه عمل اسلامی، حزب مرتبط با اخوان المسلمین می‌گوید: «هیچ‌گونه منافع حزبی به‌خصوصی در این اعتراضات وجود ندارد. این اعتراضات نماینده تمام اقشار جامعه اردنی است و از مقاومت فلسطینی‌ها حمایت می‌کند.» عدیله می‌گوید: «روابط مردم اردن با مسئله فلسطین با هر گونه کشور عربی دیگر متفاوت است چون از نظر جغرافیایی و جمعیتی با مردم فلسطین مرتبط‌اند.»

عماد حارب، مدیر تحقیقات در اندیشکده مرکز عربی واشنگتن دی‌سی می‌گوید: «این اعتراضات ادامه‌دار شده چون آنچه در غزه اتفاق می‌افتد بیشتر یک مسئله اردنی است.» حارب در ادامه می‌گوید: «ما درباره کشوری صحبت می‌کنیم که دارای دست‌کم ۲ میلیون نفر فلسطینی است که در اردن زندگی می‌کنند و تابعیت اردنی دارند اما همچنان با کشور قدیمی خود در ارتباط هستند و خیلی هم به کشور قدیمی خود اهمیت می‌دهند.» به گفته یکی از محققان، اعتراضات اردنی‌ها حالت عادی ندارد، بدون مجوز است و سازماندهی کردن آنها کار آسانی نیست اما چون مسئله فلسطین است، جمعیت بسیاری حضور پیدا می‌کنند. از اکتبر امسال اعتراضات در حمایت از فلسطین در سراسر کشورهای عربی رواج پیدا کرد اما اعتراضات در امان نسبت به کشورهای دیگر سروصدای بیشتری داشته و به‌دلیل حجم بالا و سرپیچی از فرمان نیروهای امنیتی برای محدودکردن شان توجه‌های بسیاری را به خود جلب کرده است. حتی قبل از هفتم اکتبر ۲۰۲۳، مقامات اردن با فشار قابل‌توجهی روبه‌رو بودند. نرخ بیکاری در سراسر پادشاهی هاشمی به تقریباً ۲۲ درصد رسیده بود. نظرسنجی عرب بارومتر نشان می‌دهد که ۶۳ درصد از اردنی‌های ۱۸ تا ۲۹ سال به‌دلیل مشکلات اقتصادی به مهاجرت فکر می‌کنند؛ آماری که از لبنان ورشکسته و عراق جنگ‌زده بالاتر است. به‌گزارش اندیشکده شورای آتلانتیک، در جبهه سیاسی،

سال ۲۰۲۱ پادشاه عبدالله برادر ناتنی خود، حمزه را به توطئه «فتنه‌جویانه» با بسم عوض الله، رئیس پیشین سلطنت متهم کرد. مقامات اردن برای مجازات، حمزه را در حبس خانگی قرار دادند. در تلاش برای سرکوب نارضایتی مردمی، پادشاهی اردن طرح اصلاحات سیاسی را آغاز کرد. با این حال کنشگران نشانه‌های کمی را از پیشرفت دموکراتیک مشاهده کردند. سال ۲۰۲۳، سازمان مردم‌نهاد «خانه آزادی»، پادشاهی هاشمی را غیرآزاد نامید که پایین‌ترین رتبه‌بندی آن است. ملک عبدالله بر سیستم سیاسی احاطه دارد و برای انتصاب وزرا، سناتورها و رهبران نظامی، قدرت و اختیار دارد.

جنگ غزه به نگرانی‌های دولت اردن اضافه کرد. پادشاهی هاشمی در پاییز ۲۰۲۳ شاهد سقوط قابل‌توجهی در صنعت گردشگری خود بود که به اقتصاد ضعیف آن آسیب‌های بیشتری وارد کرد. با توجه به جمعیت حداکثر ۵۰ تا ۶۰ درصدی فلسطینی‌تبارهای اردنی و ملکه رانیا که خود در کویت از پدر و مادر فلسطینی به‌دنيا آمده، از اینکه اردنی‌ها مخالفت خود را با کمپین نظامی اسرائیل در غزه نشان می‌دهند، نباید غافلگیر شد. نظرسنجی دانشگاه اردن به این نتیجه رسیده که ۶۶ درصد از اردنی‌ها از حملات هفتم اکتبر که منجر به کشته شدن ۱۲۰۰ اسرائیلی شده، حمایت می‌کنند. با افزایش آمار مرگ و میر در غزه، اردنی‌ها برای نشان دادن خشم خود به خیابان‌ها آمدند. در ۲۰ اکتبر ۲۰۲۳، روبرتز گزارش داد که هزاران اردنی در امان شعار دادند: «ای حماس، آنها را با موشک‌های قسام بن‌... بمب‌گذاران انتحاری را به آو آویز ببار.»

مقامات اردنی از این اعتراضات بزرگ خشنود نبودند. به گفته سازمان عفو بین‌الملل دست‌کم یک هزار نفر در دوران اعتراضات در ماه نوامبر و اکتبر ۲۰۲۳ دستگیر شدند. نیروهای امنیتی اردن می‌گویند برخی از معترضان در آتش‌افروزی دست داشته‌اند. در عین حال، کنشگران انتقادات عمومی از موضع پادشاهی هاشمی درباره غزه را دلیل اصلی بازداشت‌ها می‌دانند. پس از سرکوب اعتراضات ۲۰۲۰ که در حمایت از دستمزد معلمان برگزار شده بود، دیگر غافلگیرانه نیست که دولت احساس کند برخی از این اعتراضات در باره غزه تهدیدکننده بودند.

به گزارش نیوزویک، نیروهای داخلی و خارجی روی خشم عمومی برای ترویج اهداف اساسی خود سرمایه‌گذاری کرده‌اند و باعث شده‌اند فشار بی‌سابقه‌ای سراسر پادشاهی اردن را فرا بگیرد که ممکن است از درخواست همبستگی با فلسطینی‌ها به‌رویدادی ناگوارتر تبدیل شود. سعود شرافت، سرتیپ بازنشسته و مدیرکل اطلاعات اردن و عضو پیشین شورای سیاست ملی به نیوزویک می‌گوید: «تمام جنبه‌های زندگی در اردن در نتیجه جنگ غزه تحت تأثیر قرار گرفته است.» او هشدار داد که این موضوع به‌ویژه در مورد امنیت ملی اردن که اغلب تبلیغ می‌شود، صادق است که حالا با خطرات واقعی روبه‌رو شده، به‌خصوص اگر جنگ در غزه